

Δρ. Αχιλλέας Παπατόλιος  
Διδάσκων Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και  
Χριστιανικού Πολιτισμού ΑΠΘ

## Η ΟΣΙΑ ΓΑΒΡΙΗΛΙΑ ΩΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Η σύγχρονη ιεραπόστολος της Εκκλησίας μας Όσια Γαβριηλία Παπαγιάννη είχε αφιερώσει τον εαυτό της ολοκληρωτικά στην διάδοση της χριστιανικής μαρτυρίας, στην αγάπη του Θεού και του αδελφού<sup>1</sup>, ανεξαρτήτως φύλου, έθνους και γλώσσας, αφού τα «πάντα καί έν πᾶσιν Χριστός»<sup>2</sup>. Αγωνίστηκε σ' όλη της τη ζωή για την υπεράσπιση και το σεβασμό του ανθρωπίνου προσώπου και για την κατάργηση των φυλετικών, κοινωνικών και χρωματικών διακρίσεων<sup>3</sup>. «Δεν είναι μαύρα και άσπρα και κίτρινα τα παιδιά, στα μάτια του Θεού. Είναι ψυχές που ο Θεός έβγαλε μέσα από την καρδιά Του σαν σταγόνες Αίμα... Ποιος μπορεί να πει πια σταγόνα αξίζει πιο πολύ;»<sup>4</sup>, διατράνωνε.

---

<sup>1</sup> Βλ. σχετ. Αχ. Παπατόλιος, *Ιεραποστολή και Κοινωνία. Το παράδειγμα της Γερόντισσας Γαβριηλίας*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2022, σ. 35. Έγραφε περί αυτού ότι: «προορισμός μας να είναι να λατρεύουμε τον Θεό και ν' αγαπάμε τους συνανθρώπους μας» και ότι στη ζωή τίποτε δεν έχει περισσότερο σημασία: «από το Ποιόν και το Ποσόν της Αγάπης που δίνεις Παντού. Παντού, χωρίς διακρίσεις... Πρέπει να αγαπάμε τους ανθρώπους και να τους αγκαλιάζουμε όπως μας τους φέρνει ο Θεός. Έτσι ορίζει ο ίδιος ο Κύριος και η Ορθοδοξία». Γερόντισσα Γαβριηλία, *Η ασκητική της αγάπης*, εκδ. Επτάλοφος, Αθήνα 1997, σσ. 357-358.

<sup>2</sup> Κολ. 3,11.

<sup>3</sup> «Κανένας από τους λαούς δεν έχει το δικαίωμα υπεροχής στους άλλους, οποιοδήποτε και αν είναι το χρώμα του δέρματός τους». C. Levi Strauss, *Φυλή και Ιστορία, Φυλή και Πολιτισμός*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2003, σσ. 38-39.

<sup>4</sup> Γερόντισσα Γαβριηλία, *Η ασκητική της αγάπης*, ό.π., σ. 383.

Παρακινούμενη από τη ρήση του Κυρίου· «ἔσεσθέ μοι μάρτυρες»<sup>5</sup>, μαρτύρησε παντού<sup>6</sup>, όχι τόσο με τα λόγια, αλλά πρωτίστως με τα έργα της<sup>7</sup> με την καλή και παραδειγματική χριστιανική της ζωή και πολιτεία το νέο τρόπο ζωής, που εισήγαγε ο Χριστιανισμός στην ιστορία<sup>8</sup> και στον κόσμο<sup>9</sup>. Η Αλήθεια του Ευαγγελίου έτσι κι αλλιώς δεν είναι απλό διανοητικό κατασκεύασμα<sup>10</sup>, αλλά αλήθεια που συνδέεται άμεσα με τη ζωή<sup>11</sup>. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι Χριστιανοί «περιπατοῦν ἐν ἀληθείᾳ»<sup>12</sup>. Κάθε Χριστιανός, είναι Χριστιανός «ἐν τῷ γίγνεσθαι»<sup>13</sup>, ανέφερε συχνά η ίδια. Και συνέχιζε πως: «μπορεί μέρα-νύχτα να μιλάς για τον Θεό, αλλά αν δεν τον ζεις, να είσαι κύμβαλον αλαλάζον και χαλκός ηχών... Γι' αυτό, μπορεί ένας άνθρωπος να μας λέει τα καλύτερα διδάγματα. Όμως, αν τον δούμε ταραγμένο, ανήσυχο και να παραπαίει ο ίδιος, δεν μπορούμε να πιστέψουμε αυτά που θα μας πει»<sup>14</sup>.

---

<sup>5</sup> Πράξ. 1,8.

<sup>6</sup> «Δόξα τω Θεώ! Με αξίωσε ο Θεός και έφθασα ως τα Ιμαλάια Όρη, σχεδόν στις πηγές του Γάγγη. Εφθασα ως την Μομπάσα της Ανατολικής Αφρικής. Εφθασα ως την Καλιφόρνια και τον Καναδά. Αφήνω Αγγλία, Ιταλία, Γαλλία, Ελβετία και όλες τις χώρες που είναι δίπλα μας. Και τελικά ο Κύριος, από εκεί πάνω, από τα βουνά των Ινδιών, με κατέβασε με την μεγάλη Αγάπη και Οδηγία και Προστασία Του, κατ' ευθείαν στην Βηθανία, στο Μοναστήρι της Αναστάσεως του Λαζάρου, όπου έγινε και η δική μου "Ανάστασις" κι έβαλα το Ράσο». Γερόντισσα Γαβριηλία, *Η ασκητική της αγάπης, ό.π., σ. 194.*

<sup>7</sup> «Η πίστις, εάν μη έργα ἔχη, νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν"... κἀγώ σοι δείξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν». *Ίακ. 2, 17-18.*

<sup>8</sup> Βλ. σχετ. περί του νέου τρόπου ζωής που φέρνει ο Χριστιανισμός στην ιστορία. Γ. Φλορόφσκυ, *Θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας*, μτφρ. Παναγιώτου Πάλλη, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1979, σ. 167.

<sup>9</sup> Π. Υφαντής, «Το εκκλησιαστικό πολίτευμα. Η διαχρονική επικαιρότητα της αποστολικής εμπειρίας (Πράξ 2, 42-47)», *Σύνθεσις* 6 (2017) 183.

<sup>10</sup> I. Bria – Π. Βασιλειάδης, *Ορθόδοξη Χριστιανική Μαρτυρία, Εγχειρίδιο Ιεραποστολικής*, εκδ. Τέριος, Κατερίνη 1989, σ. 15.

<sup>11</sup> Γ. Μαντζαρίδης, *Ορθόδοξη Θεολογία και κοινωνική ζωή*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1996, σ. 60.

<sup>12</sup> *Ιωάν. 3,21.*

<sup>13</sup> Βλ. περί αυτού και. J. Habermas – J. Ratzinger, *Η διαλεκτική της εκκοσμίκευσης. Λόγος και θρησκεία*, εκδ. Εστία, Αθήνα 2010, σ. 39.

<sup>14</sup> Γερόντισσα Γαβριηλία, *Η ασκητική της αγάπης, ό.π., σ. 383.*

Στο πρόσωπο της Οσίας Γαβριηλίας ήταν ενσαρκωμένη όλη η Ορθοδοξία. Η ασκητική<sup>15</sup>, η αγάπη, η προσευχή, η θυσία<sup>16</sup>, η ανιδιοτέλεια, η ελεημοσύνη, η ταπείνωση, η πραότητα<sup>17</sup>, η υπομονή, η χαρά, η πνευματικότητα<sup>18</sup>. Στην Ινδία «τοῖς πᾶσι γινόταν τά πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσει»<sup>19</sup>, όπως και ο Απόστολος των Εθνών Παύλος που γινόταν ένα με τους γηγενείς σ' όλες τις περιόδους του για να μεταφέρει το χαρμόσυνο μήνυμα της Βασιλείας του Θεού ανά τον κόσμο<sup>20</sup>. Η Αγία Γαβριηλία την Ορθοδοξία την βίωνε με τον καθημερινό τρόπο ζωής της και όχι με τις καλαίσθητες ομιλίες και τα μεγάλα κηρύγματα, όπως έκαναν οι άλλοι Δυτικοί ιεραπόστολοι, γι' αυτό και την αποδεχόταν όλοι με πολύ σεβασμό και αγάπη όπου και αν πήγαινε, διότι την θεωρούσαν μία σαν από αυτούς. Ταυτιζόταν με τους Ινδούς, έτρωγε μαζί τους<sup>21</sup>, κοιμόταν μαζί τους κάτω στη γη<sup>22</sup>, εν αντιθέσει με

---

<sup>15</sup> «Το ασκητικό χριστιανικό ήθος αποτελεί ανάχωμα στον χείμαρρο του καταναλωτισμού, που απειλεί να κατακλύσει τη ζωή μας με συσσώρευση άχρηστων πραγμάτων που προβάλλονται σαν αναγκαία και διεγείρουν έναν ανεξέλεγκτο ηδονισμό». Αν. Γιαννουλάτος, *Εγρήγορηση, Χρέος των Ορθοδόξων*, εκδ. Εν Πλω, Αθήνα 2017, σ. 107.

<sup>16</sup> Βλ. για το θυσιαστικό πνεύμα της Ορθοδοξίας στο Β. Γιούλτσης, *Η "άλλη" θέαση του κοινωνικού*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 281.

<sup>17</sup> «Μακάριοι οί πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν». Ματθ. 5,5.

<sup>18</sup> Βλ. περί της πνευματικότητας στην Ορθοδοξία Γ. Πατρώνος, «Σχέση κοινωνικού και πνευματικού έργου της Εκκλησίας», *Η Ορθοδοξία ως πολιτική διακονία*, εκδ. Ιερά Βασιλική και Σταυροπηγιακή Μονή Αγίου Νεοφύτου, Λευκωσία 1984, σ. 57.

<sup>19</sup> Α' Κορ. 9, 22.

<sup>20</sup> Κατά τον Απ. Παύλο: «*Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· ἐπειδὴ ὁ δουλεύων ἐν τούτοις τὸν Χριστὸν εὐαρεστεῖ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εὐδοκίμει παρὰ τοῖς ἀνθρώποις*». Ρωμ. 14,17-19.

<sup>21</sup> «*Ἦταν λιτοδίαιτη. Στην Ινδία η τροφή της ήταν λίγο ρύζι, γιαούρτι, charati (στρόγγυλο πρόχειρο ψωμί), ξηροί καρποί, φακή. Το βράδυ και το πρωί ένα ποτήρι γάλα που έστελνε τότε ο ερυθρός Σταυρός... Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνω ζήσεται ἄνθρωπος βροντοφώναζε... Ἐχασα 14 κιλά σε έντεκα μήνες, ἀλλὰ ἤμουν πολὺ γερὴ*». Γερόντισσα Γαβριηλία, *Η ασκητική της αγάπης*, ό.π., σ. 64.

<sup>22</sup> Περί της κένωσης της ιεραποστολής βλ. Χρ. Σταμούλης, *Ὡσπερ ξένος και αλήτης ή Σάρκωση: η μετανάστευση της αγάπης*, εκδ. Ακρίτας, Θεσσαλονίκη 2010, σ. 44. Και Γ. Μαριτζέλος, *Η σάρκωση του Λόγου ως θεμελιώδης ιεραποστολική αρχή της αρχαίας Εκκλησίας, Ορθόδοξο δόγμα και θεολογικός προβληματισμός. Μελετήματα δογματικής θεολογίας Γ'*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2007, σ. 57.

τους μισσιονάριους της Δύσης που κατέλυαν στα καλύτερα ξενοδοχεία έχοντας ιδιαίτερα φαγητά και περιποίηση<sup>23</sup>.

Συνακόλουθα, η Οσία Γαβριηλία ανταποκρινόμενη πλήρως στο Χρυσοστομικό: «Υπεύθυνος γὰρ ἕκαστος ἡμῶν τῆς τοῦ πλησίον σωτηρίας ἐστίν. Διὰ τοῦτο οὐχί τὰ ἐνατῶν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὰ τοῦ πλησίον ἐκελεύσθημεν. Τιμῆς γὰρ ἠγοράσθημεν· ὁ δὲ ἀγόρασας ἡμᾶς τοῦτο προσέταξεν ἐπὶ τῇ κοινῇ πάντων ἡμῶν λυσιτελείᾳ»<sup>24</sup>, επιτέλεσε οκτώ φορές τον γύρο του κόσμου ακολουθώντας το Θέλημα του Θεού<sup>25</sup>, χωρίς να έχει ποτέ χρήματα πάνω της<sup>26</sup>, με σκοπό τη συνάντηση και το συμφέρον της ψυχής του πλησίον<sup>27</sup>. Τόνιζε ότι μέσω της ιεραποστολής: «πρέπει να μοιραζόμαστε τον θησαυρό που μας έχει παραδώσει η Εκκλησία με το κάθε πρόσωπο που θα συναντήσουμε οπουδήποτε και οπωσδήποτε. Είτε βρεθούμε στην Αφρική και πρέπει να δώσουμε την μαρτυρία μας με την αγάπη και την προσφορά μας είτε βρισκόμαστε στην Μακρινή Ινδία»<sup>28</sup>. Ομολογούσε στις αδελφές από την Παμμακάριστο πως πρέπει να μεταδοθεί ο Χριστός σ' όλο τον κόσμο, γι'

---

<sup>23</sup> Στις 10/3/'58 γράφει σε γράμμα της στον Yehuda «Σε φοβερές ζέστες, ταξίδευα χωρίς νερό ή άλλο ρόφημα, μέρες ολόκληρες. Το ίδιο και τον Ιανουάριο στο κρύο του Δελχί, κυκλοφορούσα με το καλοκαιρινό το ρούχο και δεν ένιωθα τίποτε». Γερόντισσα Γαβριηλία, *Η ασκητική της αγάπης*, ό.π., σ. 70.

<sup>24</sup> Ιωάννου Χρυσοστόμου, *Προς τους έχοντας παρθένους συνεισάκτους*, PG, 47,500.

<sup>25</sup> Η Οσία Γαβριηλία πάντοτε έβαζε τον Θεό να προπορεύεται στη ζωή της και αυτή ακολουθούσε. Λυπόταν πολύ όμως όταν δεν συνέβαινε αυτό. «Οι άνθρωποι αντί να βάλουν πρώτα τον Θεό σε ό,τι κάνουν τον βάζουν μετά από ο,τιδήποτε άλλο. Πρώτα ο Θεός να λέμε. Ο Κύριος θα προπορεύεται και εμείς θα ακολουθούμε, όχι το αντίστροφο, δηλαδή να προσθέτουμε τον Θεό σε ό,τι κάνουμε». Μοναχή Φιλοθέη, *Η Γερόντισσα της χαράς. Μοναχή Γαβριηλία Παπαγιάννη*, εκδ. Επιστροφή, Ναύπλιο 2018, σσ. 42-43.

<sup>26</sup> «Η ίδια μοίραζε τα πάντα. Αν της έδινε κάποιος χρήματα, μετά από λίγο, στον πρώτο που θα έστελνε ο Χριστός και της ζήτηγε χρήματα θα έδινε ευθύς τα μισά και μετά από λίγο σε άλλον τα υπόλοιπα...». Μοναχή Φιλοθέη, *Η Γερόντισσα της χαράς. Μοναχή Γαβριηλία Παπαγιάννη*, ό.π., σ. 108..

<sup>27</sup> Β. Γιούλτσης, «Από τον ξένο στον πλησίον, η υπέρβαση της ξενοφοβίας του άλλου», *Θεολογία και κόσμος σε διάλογο, Τιμητικός Τόμος στον Καθηγητή Γεώργιο Ι. Μαντζαρίδη*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2004, σ. 214.

<sup>28</sup> Αχ. Παπατόλιος, *Ιεραποστολή και Κοινωνία. Το παράδειγμα της Γερόντισσας Γαβριηλίας*, ό.π., σ. 45..

αυτό και αναζητούσε εργάτες του Ευαγγελίου<sup>29</sup>: «Κάποιος να βρεθεί, να συ-  
νεχίσει την Αποστολή...»<sup>30</sup>. Για αυτό στεναχωριόταν πάρα πολύ όταν οι άν-  
θρωποι αδιαφορούσαν για την ιεραποστολή<sup>31</sup>. «Ο Χριστός μας είπε: “Πο-  
ρευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα Έθνη”. Κι εμείς κουκουλοθέντες τι κά-  
νουμε;»<sup>32</sup>.

Πάρα τούτα, όμως, σημείωνε πως η χριστιανική μαρτυρία χρειάζεται  
να δίνεται και μέσα στον ίδιο μας τον τόπο, στο χωριό μας, στην πόλη μας<sup>33</sup>,  
στην δουλειά μας, στην πολυκατοικία που μένουμε<sup>34</sup>. «Δεν χρειάζεται να  
πας στην Ινδία ή στην Αφρική για να νιώσεις ότι προσφέρεις. Υπάρχει πάντα  
και ο άνθρωπος της διπλανής μας πόρτας, που κάτι μπορεί να περιμένει και  
αυτός»<sup>35</sup>. Όμως για να γίνει αυτό χρειάζεται ο άνθρωπος να αγαπήσει  
πρώτα τον Θεό και μετά τον αδελφό και έδινε το παράδειγμα με τα δύο  
Σκέλη του Σταυρού<sup>36</sup>. «Το κάθετο είναι η αγάπη προς τον Θεό, η προσευχή, η  
μόνωση. Το οριζόντιο είναι η αγάπη προς τους ανθρώπους. Αλλά, υπάρχει μια  
προετοιμασία, σαν κι αυτήν που κάνεις στα ξύλα όταν φτιάχνεις τους Σταυ-  
ρούς. Όταν γίνει τέλειο το κάθετο, θα είσαι σε θέση δίχως να διχαστείς να  
αγαπήσεις κι όλους τους άλλους πολύ εύκολα. Και τότε θα δεις ότι και μόνο  
με ένα χαμόγελο, και μόνο με λίγα λόγια, και μόνο με μια καλημέρα, χωρίς

---

<sup>29</sup> Βλ. για τους εργάτες του Ευαγγελίου: Π. Βασιλειάδης, *Μετανεωτερικότητα και Εκκλησία. Η πρόκληση της Ορθοδοξίας*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 2002, σ. 45.

<sup>30</sup> Μοναχή Φιλοθέη, *Η Γερόντισσα της χαράς. Μοναχή Γαβριηλία Παπαγιάννη*, ό.π., σ. 101. «Η ιεραποστολή πρέπει να γίνεται στο πλαίσιο της κοινής των αγίων Πίστεως, της Αληθινής εν Χριστώ ζωής και της εν Αγίω Πνεύματι εσχατολογικής προοπτικής». Κ. Μπελέζος, *Χρυσόστομος και Απόστολος Παύλος, Χρονολογική ταξινόμηση των Παύλειων επιστολών και Χρυσοστόμεια Ερμηνευτική*, εκδ. «Διήγηση», Αθήνα 2008, σ. 233.

<sup>31</sup> Αν. Γιαννουλάτος, *Αδιαφορία για την ιεραποστολή σημαίνει άρνηση της Ορθο-  
δοξίας*, εκδ. Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 1972, σ. 60.

<sup>32</sup> Γερόντισσα Γαβριηλία, *Η ασκητική της αγάπης*, ό.π., σ. 367.

<sup>33</sup> Κ. Κωτσιόπουλος, *Ανάλεκτα Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2020, σ. 41.

<sup>34</sup> Βλ. περισ. περί της χριστιανικής μαρτυρίας στο κοντινό μας περιβάλλον στο Π. Υφαντής, «Το εκκλησιαστικό πολίτευμα. Η διαχρονική επικαιρότητα της αποστολικής εμπειρίας (Πράξ 2, 42-47)», ό.π., σ. 183.

<sup>35</sup> Μοναχή Φιλοθέη, *Η Γερόντισσα της χαράς. Μοναχή Γαβριηλία Παπαγιάννη*, 102.

<sup>36</sup> Χρ. Οικονόμου, *Καινή Διαθήκη και Πολιτισμός*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2003, σ. 37.

*να παίρνουν τίποτα από τα λόγια σου, θα παίρνουν αυτό που τους δίνει ο Θεός μέσω της δικής σου προσευχής και μέσω του δικού σου Κομποσκοινιού»<sup>37</sup>.*

---

<sup>37</sup> Γερόντισσα Γαβριηλία, *Η ασκητική της αγάπης*, ό.π., σ. 221. Συμπλήρωσε ακόμη πως: «Πάντα εισακούεται η προσευχή, όταν είναι για πνευματική πρόοδο». Ο.π., σ. 275.